

MAKÜ|EĞT
EĞİTİM FAKÜLTESİ

Okullarda Gözlem Kılavuzu

Okullarda Gözlem Kılavuzu; YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi (1997) kapsamında Eğitim Fakültelerinde öğretmen eğitimiyle ilgili derslerde kullanılmak üzere yayınlanan kitaptan faydalanılarak hazırlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

İçindekiler

İÇİNDEKİLER	4
TANIMLAR.....	6
OKULLARDA GÖZLEM UYGULAMA DERSLERİNİN AMACI.....	8
DERSİN DEVAM/DEVAMSIZLIK DURUMU	8
DEĞERLENDİRMEDE DİKKATE ALINACAK HUSUSLAR.....	8
OKULLARDA GÖZLEM DERSİ UYGULAMA ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖREV VE SORUMLULUKLAR	9
OKUL UYGULAMA KOORDİNATÖRÜN GÖREV VE SORUMLULUKLARI	10
OKULLARDA GÖZLEM DERSİ DÖNEM PLANI	11
ETKİNLİK 1 DÖNEM PLANI VE İYİ VE ETKİLİ ÖĞRETMENİN ÖZELLİKLERİ	12
ETKİNLİK 2 OKUL YÖNETİMİ VE OKUL KURALLARI.....	13
ETKİNLİK 3 TOPLANTILAR VE OKULDA GERÇEKLEŞEN ETKİNLİKLER	14
ETKİNLİK 4 ÖĞRETMENİN OKULDAKİ BİR GÜNÜ	15
ETKİNLİK 5 ÖĞRENCİNİN OKULDAKİ BİR GÜNÜ	16
ETKİNLİK 6 ÖĞRETMENİN HAZIRLAMASI GEREKEN EVRAK VE TUTANAKLAR HAKKINDA BİLGİ EDİNME	17
ETKİNLİK 7 OKUL ETKİNLİKLERİ	18
ETKİNLİK 8 OKUL DONANIM VE TEKNOLOJİSİ	19
.....	20

ETKİNLİK 9 DERS VE SINIF YÖNETİMİ	20
ETKİNLİK 10 ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ.....	21
ETKİNLİK 11 ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	22
ETKİNLİK 12 SORU SORMA UYGULAMALARI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA RAPORU	23
ETKİNLİK 13 BİR ÖĞRETMENİN SORU SORMA UYGULAMALARI İLE İLGİLİ GÖZLEM RAPORU	24
ETKİNLİK 14 ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	30
OKULLARDA GÖZLEM DERSİ DOSYASINDA BULUNMASI GEREKEN BELGELER	30

GİRİŞ

Okullarda Gözlem Kılavuzu, eğitim fakültesi ve il milli eğitim müdürlüğü işbirliği sonucunda uygulamadan sorumlu Fakülte Uygulama ve Okullarda Gözlem Koordinatörü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama ve Okullarda Gözlem Koordinatörü, Bölüm/Anabilim Dalı Uygulama ve Okullarda Gözlem Koordinatörü, Uygulama ve Okullarda Gözlem Okul Koordinatörü, Uygulama ve Okullarda Gözlem Öğretim Elemanları, Uygulama ve Okullarda Gözlem Öğretmenleri ve Okullarda Gözlem Öğrencileri için hazırlanmıştır. Kılavuzdaki etkinlikler, uygulama yapacak okullarda gözlem öğrencileri/öğretmen adayları tarafından gerçekleştirilecektir. Bu çalışmalar, ilgili okul koordinatörü, uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri tarafından izlenecek ve desteklenecektir.

Okullarda Gözlem Çalışmalarının Kapsamı

Okullarda gözlem öğrencilerinin, öğretmenliğe hazırlanmaları sırasında okul yönetimi, öğretmen ve öğrenciler ile iletişime geçerek mülakat ve gözlem yapmaları esastır. Bu kılavuzda, öğretmenlik mesleğini oluşturan birçok görevi okullarda gözlem öğrencilerine tanıtmaya amaçlı güden planlı gözlem ve mülakattan oluşmaktadır. Buna kısaca Okullarda Gözlem Dersi adı verilmiştir. Bu derste okullarda gözlem öğrencilerinin okullarda gözlemler yapmaları, gözlemleri üzerinde düşünmeleri ve öğretmenlik becerileri hakkında izlenimler kazanmaları için yeterli olacaktır. Okullarda gözlem öğrencilerinin, okullarda olabildiğince okul yönetimi, farklı mekân ve sınıf düzeylerinde çalışmaları ve eğitim programlarının kapsadığı bütün derslerin öğretimine aktif olarak katılmaları gerekir.

Okullarda Gözlem dersi, öğretmen adaylarının haftada iki saat sürede yaptıkları görev ve etkinlikler, onlara, deneyimli okul yönetimini ve öğretmenlerini görev başında gözleme, öğrencileri de sınıf ve okul içerisinde bireysel ve gruplar içerisinde gözlemleyerek, sınırlı da olsa, kısa süreli öğretmenlik mesleğine ilişkin deneyim kazanma olanağı sağlamalıdır. Okullarda Gözlem dersinde gerçekleştirilen etkinlikler, okullarda gözlem öğrencilerine, başarılı bir öğretmen olmalarını sağlayacak çeşitli beceriler kazandıracaktır. Bundan sonra onlar, öğretim yöntemleri ve sınıf yönetimi konularında önemli ölçüde deneyim kazanmış olarak Öğretmenlik Uygulamasına başlayacaklar. Okullarda gözlem öğrencilerinin, öğretmenlik mesleğini anlama ve öğretmenliği oluşturan yeterlikler hakkında bilgi kazanma yönündeki gelişmeleri, onlarla sıkı bir işbirliği içinde olan üniversite öğretim üyeleri tarafından değerlendirilecektir.

TANIMLAR

Okullarda Gözlem Öğrencisi: Öğretmenlik programlarına devam eden, öğretmeni olacağı öğretim düzeyi ve alanında, okul ortamında gözlem yapan yükseköğretim kurumu öğrencisidir.

Okullarda Gözlem Dersi: Öğretmen adayının öğretmenlik mesleğini ve eğitim hizmeti veren kurumların yapısını, işleyişini, dinamiklerini tanıması, bu kurumlarda gözlemler yaparak öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi ve becerilerin kazanımı sağlayan derstir.

Fakülte, öğretmen yetiştiren fakültelerdir.

Okullarda Gözlem Okulu, öğretmenlik uygulamalarının yürütüldüğü, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi, özel, yatılı-pansiyonlu ve gündüzlü, okul öncesi, ilköğretim, genel ve mesleki orta öğretim, özel eğitim ile çıraklık ve yaygın eğitim kurumlarıdır.

Fakülte Uygulama ve Okullarda Gözlem Koordinatörü, öğretmen adaylarının okullarda yapacakları uygulama etkinliklerinin, öğretim elemanı, milli eğitim müdürlüğü koordinatörü ve uygulama okulu koordinatörüyle birlikte, planlanan ve belirlenen esaslara göre yürütülmesini sağlayan, eğitim ve öğretimden sorumlu dekan yardımcısıdır.

Bölüm / Anabilim Dalı Uygulama ve Okullarda Gözlem Koordinatörü, fakülte-uygulama okulu iş birliği sürecinde, bölümün Okullarda Gözlem ve öğretmenlik uygulamaları ile ilgili yönetim işlerini planlayan ve yürüten öğretim elemanını veya ilgili bölüm başkanıdır.

Uygulama ve Okullarda Gözlem Öğretim Elemanı, alanında deneyimli ve eğitim fakültesi mezunu veya öğretmenlik formasyonuna sahip eğitim alanında uzmanlaşmış, Okullarda Gözlem öğrencilerinin uygulama çalışmalarını planlayan, yürüten ve değerlendiren yükseköğretim kurumu öğretim elemanıdır.

Milli Eğitim Müdürlüğü Okullarda Uygulama ve Gözlem Koordinatörü, öğretmen adaylarının okullarda yapacakları uygulama etkinliklerinin, fakülte ve okul koordinatörleriyle birlikte planlanan esaslara göre yürütülmesini sağlayan, ilde milli eğitim müdürü veya yardımcısı, ilçede ise ilçe milli eğitim müdürü ya da şube müdürüdür

Uygulama ve Okullarda Gözlem Okul Koordinatörü, okulundaki uygulama etkinliklerinin belirlenen esaslara uygun olarak yürütülmesi için uygulama okulu, ilgili kurumlar ve kişiler arasında iletişim ve koordinasyonu sağlayan okul müdürünü veya yardımcısıdır.

Uygulama ve Okullarda Gözlem Öğretmeni, uygulama okulunda görevli, eğitim fakültesi mezunu veya öğretmenlik formasyonuna sahip, alanında deneyimli öğretmenler arasından seçilen, öğretmen adayına Okullarda Gözlem öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazanmasında rehberlik ve danışmanlık yapan sınıf veya ders öğretmenidir.

Okullarda Gözlem Dosyası: İçinde imza listesi (yüz yüze uygulama yapılması durumunda), etkinlik planları, uygulama raporları, uygulama öğrencisinin dönem boyunca hazırladığı etkinliklerin belge ve ekleri bulunan ve final haftası teslim edilmesi gereken dosyadır.

OKULLARDA GÖZLEM UYGULAMA DERSLERİNİN AMACI

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini gerçek eğitim-ğretim ortamı içinde tanımak ve okul ortamını ayrıntılı gözlemlemek, değerlendirmek ve öğretmenlik mesleğinin bilincine varmasına, ğretmen adaylarına bu mesleği isteyip istememesine karar verme olanağını tanımaktır. Bu amaçlara ulaşılabilmesi için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlar arasında etkili işbirliği ortamı ile eğitim-öğretimin planlama, uygulama ve değerlendirme süreçleri belirli ilkeler çerçevesinde yürütülerek standartların st düzeyde olması hedeflenmektedir.

Okullarda Gözlem alışmaları ğretmen adaylarına,

- Okul rgt, yönetimi, okullardaki günlük yaşamı ve okul çevresini tanıma,
- Eğitim ortamlarını yerinde inceleme,
- Alanında deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme,
- Öğrencilerle/ocuklarla öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi, beceri ve deneyimler kazanma olanağını veren, öğretmenlik mesleğini benimsemeleri için fırsatlar sunar.

DERSİN DEVAM/DEVAMSIZLIK DURUMU

Okullarda Gözlem dersi devam-devamsızlık ile ilgili işlemlerde niversitemiz nlisans ve Lisans eğitim-ğretim ve sınav yönetmeliği hükümleri uygulanır.

DEğerLENDİRMEDE DİKKATE ALINACAK HUSUSLAR

- Okullarda Gözlem dersi öğrencisinin derslerdeki devam durumu
- Okullarda Gözlem dersi öğrencisinin yürüttüğü gözlem etkinlik raporları
- Okullarda Gözlem dersi öğrencisinin hazırladığı gözlem dosyası

OKULLARDA GÖZLEM DERSİ UYGULAMA ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖREV VE SORUMLULUKLAR

- Öğretmen adaylarını uygulama ve okullarda gözlem okulu, okullarda gözlem dersi programı, öğretmen yeterlikleri, değerlendirmeler ve uyması gereken kurallar konusunda bilgilendirir,
- Okullarda gözlem öğrencilerini okul uygulama ve okullarda gözlem koordinatörü ile tanıştıır
- Uygulama okullarına programlanan biçimde giderek uygulama okulu koordinatörü ile işbirliği yapar,
- Okullarda gözlem öğrencilerinin okullarda gözlem dersi programını düzenli olarak yürütebilmesini sağlamak için;
 - Plan, gözlem ve benzeri hazırlıklarda rehberlik ve danışmanlık yapar,
 - Okullarda gözlem dersi öğrencilerine yazılı ve sözlü dönüt verir,
 - Ders/etkinlik planlama, öğretim araçlarını hazırlama ve kullanma, not tutma ve değerlendirme gibi konularda rehberlik ve danışmanlık yapar,
 - Okullarda gözlem dersi öğrencilerinin öz değerlendirme yapmasını sağlar,
 - Uygulama okulu koordinatörü ile okullarda gözlem dersi öğrencileri çalışmalarını görüşür, okullarda gözlem dersi öğrencilerinin gelişmesini ve başarısını artırıcı önlemleri alır,
 - Okullarda gözlem dersi öğrencilerinin Milli Eğitim Bakanlığı'nca belirlenen öğretmenlik mesleğine ilişkin kurallara uygun davranıp davranmadığını denetler,
 - Okullarda gözlem dersi programının yürütülmesinde ilgili koordinatörlükler ve uygulama okulu koordinatörü ile sürekli iletişim ve işbirliği içerisinde bulunur,
 - Öğretmen adayını; genel değerlendirmelerini OBİS sistemine girmek suretiyle değerlendirir.

OKUL UYGULAMA KOORDİNATÖRÜN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

- Okullarda gözlem dersi öğrencilerinin gözlem yapmalarını sağlar.
- Okullarda gözlem dersi öğrencilerinin farklı uygulama öğretmenlerini gözlemelerine olanak sağlar.
- Okullarda gözlem dersi programı çerçevesinde uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayıyla birlikte yürüttükleri sınıf dışı etkinlikleri düzenler.
- Okullarda gözlem dersi öğrencilerinin uygulama sürecinde ortaya çıkabilecek sorunları uygulama öğretim elemanına bildirir.

OKULLARDA GÖZLEM DERSİ DÖNEM PLANI

Etkinlik	Etkinlik Adı
1	Uygulama öğretim elemanının dersin tanımı, hedefleri, kazanımları, içeriği, yöntemler, kaynaklar ve değerlendirme yönlerinden öğrencilerin genel olarak bilgilendirilmesi. Öğrencinin Okullarda Gözlem Dersi dönem planı akademik takvime göre planlamasını yapması. Etkili bir öğretmenin özellikleri ilgili araştırma yapma ve raporlaştırma.
2	Uygulama okulu koordinatörü, öğretmen ve öğrencilerle tanışma, okul yönetimi ve okul kuralları ilgili rapor hazırlama.
3	Dönem boyunca yapılan toplantılar hakkında bilgi sahibi olma, okul yönetimi tarafından izin verilen toplantılara (veli toplantısı, zümre toplantısı, şube öğretmenler kurulu, öğretmenler kurulu vb.) katılma ve rapor etme.
4	Öğretmenin okuldaki bir gününü gözlemleyip raporlaştırmak
5	Öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemleyip raporlaştırmak
6	Öğretmenin hazırlaması gereken evrak ve tutanaklar hakkında bilgi edinme ve raporlaştırma.
7	Okulda düzenlenen etkinlikler hakkında bilgi edinme ve raporlaştırma.
8	Okul donanım ve teknolojisi hakkında bilgi edinme ve raporlaştırma.
9	Ders ve sınıf yönetimi hakkında bilgi edinme ve raporlaştırma.
10	Öğretim yöntemleri hakkında bilgi edinme ve raporlaştırma.
11	Öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesini raporlaştırma.
12	Soru sorma teknikleri hakkında bilgi edinme.
13	Soru sorma tekniklerini raporlaştırma.
14	Dönem sonu değerlendirmesi.

Okullarda Gözlem öğrencisi etkinlik, materyal ve planlarını dosyasına ekleyecektir. Dosya sırası yukarıda belirtilen içeriği kapsayacaktır. Dosyanın en sonunda Okullarda Gözlem dersinin değerlendirilmesi bölümü yer alacaktır.

ETKİNLİK 1 DÖNEM PLANI VE İYİ VE ETKİLİ ÖĞRETMENİN ÖZELLİKLERİ

İlk Hafta öğretim elemanı odasında okullarda gözlem dersinin bu dönem ile ilgili planınızı, okulda size yardımcı olacak uygulama öğretim elemanı ile birlikte yapınız.

1. Bu dönemin uygulama okulunda geçen ilk günü sonunda, geriye kalan haftalarla ilgili çalışma planınızın ana hatları üzerinde ilgililerle görüş birliği sağlamış olmalısınız. Bu konuda, okullarda gözlem dersi çalışmalarından sorumlu fakülte öğretim elemanına vermek üzere bir plan taslağı hazırlamış olmanız gerekir.

2. Uygulama okulundaki çalışmalarınızı yakından izleyecek ve size rehberlik yapacak olan okul uygulama koordinatörü ve öğretmeniyle bir görüşme yapmak üzere randevu almayı unutmayınız. Bu görüşmede, fakülte öğretim elemanının sizden dönem içinde yapmanızı istediğı çalışmaları okul uygulama koordinatörü ve ilgili haftalarda sınıfına gireceğiniz öğretmene anlatınız. Ondan, bu çalışmaların uygun bir şekilde organize edilmesi konusunda size yardımcı olmasını rica ediniz.

3. Uygulama okulunda geçen günleriniz arasındaki zamanlarda, size yardımcı olan okul uygulama koordinatörü ve öğretmeniyle gerekli hallerde nasıl ilişki kurabileceğinizi öğrenmeniz sizin için çok yararlı olacaktır.

4. Uygulama okulunda bu dönem geçireceğiniz her gün içinde, bir sınıfta bu kitaptaki etkinliklerden birini yapmaya çalışmakta ve başka bazı dersleri gözlemekte uygulama koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile görüş birliğine varmakta olacağınızı unutmayınız.

5. Eğitimde nitelik, günümüzde en önemli ve güncel konulardan birisidir. Nitelik; öğretmen, öğrenci, eğitim ve öğretim programı, fiziksel olanaklar, araç-gereçler, eğitim politikaları ve uygulamaları gibi çok farklı boyutlardan etkilenmektedir. Bütün bu boyutlar arasında en önemli unsur öğretmendir. Etkili bir eğitim ve etkili bir okuldan söz etmek için öncelikle öğretmenlerin etkili olması gerekmektedir. Eğitimin en genel hedefi mükemmel ve nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Burada asıl amaç sadece iyi öğrencileri eğitmek değil, aynı zamanda her öğrencinin zihinsel gelişimi sağlamasına da yardımcı olmaktır (Bruner, 2009:7). Bunun sağlanması da elbette öğretmenlerle olacağından eğitimin bu hedefleri gerçekleştirmesinde, etkili öğretmenliğin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

6. İyi ve etkili bir öğretmenin sahip olması gereken özellikleri araştırarak bir rapor hazırlayınız.

ETKİNLİK 2 OKUL YÖNETİMİ VE OKUL KURALLARI

Uygulama okulundaki diğer öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek okul müdüründen, okulun tümünü ilgilendiren sorunlar konusunda bilgi alabilirsiniz. (Okul müdürü, bu konuda size yardımcı olmak üzere başka bir kişiyi de görevlendirebilir.) Okulun uygulamakta olduğu kuralları, öğrencilere sağlanabilecek ödülleri ve uygulanabilecek yaptırımları öğrenmeye çalışınız.

1. Uygulama Okulu Müdürüyle yapılacak toplantıda sorabileceğiniz sorulardan bazıları şunlar olabilir: Müdürün, okuldaki çalışmalarla ilgili başlıca amaçları nelerdir? Müdür, okuldaki öğretmenlerden neler beklemektedir? Müdürün, yeni öğretmenlerin okula ve görevlerine uyum sağlamalarındaki rolü nedir? Okul müdürüne göre, başarılı öğretmenlerin özellikleri nelerdir? Müdürün, öğrenci ve öğretmenlerde görmek istediği davranışlar nelerdir? Okul yönetiminin yapısı nasıldır?

2. Uygulama Okulu Müdürü konuşurken onun söyledikleriyle ilgili notlar alınız. Daha sonra bu notlarınızı gözden geçirin ve göreve yeni başladığınızda sizin için önemli olabilecek noktaları belirlemeye çalışınız. Sizden nelerin beklenebileceği, okula katkıda bulunmak için neler yapabileceğiniz, Okul Müdürünün öğretmenlerde görmek, istediği özelliklere sahip olup olmadığınız gibi konularda açıklığa varmaya çalışınız.

3. Okulda öğrencilerin uymaları gereken kuralları öğreniniz. Öğretmen adayı olarak bu kuralların uygulanması konusunda sizden nelerin beklenmekte olduğunu öğretmenlerle görüşünüz. Öğrenciler nasıl ödüllendirilmekte ve onlara gerektiğinde ne gibi cezalar uygulanmaktadır? Bu konulara ilişkin olarak elde ettiğiniz bilgileri kısa notlar halinde yazarak dosyanıza koyunuz.

ETKİNLİK 3 TOPLANTILAR VE OKULDA GERÇEKLEŞEN ETKİNLİKLER

Dönem boyunca yapılan toplantılar hakkında bilgi sahibi olma, imkan varsa toplantılara katılma yoksa bu toplantılarla ilgili evrak ve tutanakları inceleme, gözlemleri ve süreç işleyişini örnek formlar hazırlayarak rapor etme (Veli toplantısı, zümre toplantısı, şube kurulu, öğretmenler kurulu...)

Bu etkinlikte, gözlem öğrencileri uygulama okulunda öğretmen kurulu ve zümre toplantılarına katılarak gözlemlerini rapor etmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda gözlem öğrencileri grup olarak yapılan öğretmenler kurul toplantılarına okul idaresinin izniyle katılmaları, katılamıyorsa okul müdürü, müdür yardımcısı veya okuldaki bir öğretmenle görüşme yaparak öğretmen kurul toplantılarında tartışılan ve karara varılan konular konusunda bilgi edinmeleri gerekmektedir. Veli toplantısı, zümre toplantısı, şube kurulu, ve öğretmenler kurulu ile ilgili edinilen bilgileri gözlem öğrencileri rapor etmeleri gerekmektedir.

Gözlem öğrencileri öğretmen kurul toplantısı ve zümre toplantıları bilgi edinmesi için aşağıdaki konuları göz önünde bulundurması gerekmektedir:

Öğretmenler kurul toplantısı ve zümre toplantıları hangi amaçla, sıklıkta toplandığı ve kimlerin katıldığı, Toplantıda öncelikle hangi konuların ele alınması gerektiği,

Toplantıda alınan kararların neler olduğunu gibi konuların değerlendirilmesini dikkate alınız. Elde ettiğiniz gözlem verilerinizi ayrıntılı olarak raporunuza yazınız.

ETKİNLİK 4 ÖĞRETMENİN OKULDAKİ BİR GÜNÜ

Bu etkinliğin amacı, öğretmenlik mesleğine ilişkin gözlem öğrencilerinde, öğretmen adayında, farkındalık yaratmaktır. Öğretmen adayı, kendisini gelecekte ne gibi etkinliklerin beklediğini gözlemleme fırsatı elde etmiş olacaktır.

Bir gününüzü, alanınızda çalışan bir öğretmen veya sınıf öğretmenin okuldaki bir günlük zamanını nelere ve nasıl harcadığını öğrenmeye ayırınız. Bu bir gün içinde, öğretmenin mesleği ile ilgili olarak yaptığı bütün işleri, bunlara harcadığı zamanı not etmeye çalışınız.

1.a) Okuldaki bir günü boyunca öğretmenin sınıf içinde ve dışında yaptığı bütün işlerin bir listesini yapınız. Listeye yazdığımız işlerden her biri için harcanan zamanı da tahmin etmeye çalışınız. Bu size, okuldaki bir günde öğretmenin yaptığı işlerin çeşitleri ve bunların günlük işler arasındaki ağırlığı hakkında bilgi sağlayacaktır. Topladığınız bu bilgiler size, öğretmenliğe ve diğer görevlere harcanan zaman konusunda da bir fikir verecektir.

b) Elde ettiğiniz sonuçları dosyanıza not ediniz. Günün sonunda bu notları, izlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

c) İzlediğiniz öğretmene, bu günün onun okulda geçirdiği günleri temsil eden iyi bir örnek olup olmadığını sorunuz. Öğretmene ayrıca, okuldaki görevi ile ilgili olarak akşamları veya hafta sonlarında yaptığı başka işler bulunup bulunmadığını da sorunuz ve böyle işler varsa onları da not alınız.

Öğretmenlerin yaptıkları işlerden bazı örnekler:

Öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaya çalışma, öğrencilerle bireysel olarak veya küçük gruplar halinde görüşme, velilerle görüşme, öğretmen toplantıları, eğitsel kol çalışmaları, araç gereç bulma ve bunları kontrol etme, özel araç gereç hazırlama, derse hazırlanma, okul yönetiminin verdiği görevleri yapma, öğrenci çalışmalarını değerlendirme.

Öğretmenin okulda geçen bir günlük çalışmaları hakkındaki düşüncelerinizi kısa kısa not ediniz. Bunlar, sizin görmeyi umduğunuz çalışmalara ne kadar benziyor?

Dönem içinde uygulama çalışmanızda şu konuları araştırınız ve not ediniz. Haftada bir nöbet Sınıf öğretmenliği ve rehberlik çalışmaları Eğitsel kol çalışmaları Sağlık ve güvenlik önlemleri.

Çözümünü bulamadığınız bir problem ile karşılaşmışsanız onu arkadaşlarınızla ve danışmanlarınızla tartışınız. Sonuçta ulaştığınız neticeleri kısaca not ediniz.

ETKİNLİK 5 ÖĞRENCİNİN OKULDAKİ BİR GÜNÜ

Bir öğrenci seçin ve gözlemleyin. Sınıfın rehber öğretmenine ve ders öğretmenlerine danışarak, okuldaki bir günlük çalışmalarını incelemek amacıyla bir öğrenci seçiniz. Çalışmalarına hiçbir müdahalede bulunmadan, bu öğrenciyi sınıfta bir gün boyunca gözleyiniz. Gözlemlerinizi sırasında dikkatinizi aşağıdaki konular üzerinde toplayınız.

1. Aynı gün içinde öğrencinin devam ettiği dersler nelerdir?
2. Her bir derste gerçekleştirilen başlıca etkinlikler nelerdir? Özellikle öğrencinin katıldığı etkinliklerin neler olduğunu, bunların sayısını ve çeşitlerini not almalısınız. Olanaklar ölçüsünde, öğrencinin bu etkinliklerden her birine harcadığı zamanı tahmin etmeye çalışmalısınız. Örneğin, öğrenci okuldaki bir günü içinde ne kadar zamanını oturup öğretmeni dinlemeye, öğretmenin ne yapmakta olduğuna bakmaya, öğretmenle etkileşimde bulunmaya, kendi başına veya diğer öğrencilerle çalışmaya, bunlardan daha başka bir iş yapmaya harcamaktadır?

Öğretme-öğrenme etkinliği örneklerinden bazıları şunlardır:

1. Öğretmenin ders anlatması, soru-cevap, uygulama çalışması, gösteri (demonstrasyon), öğretme-öğrenme araç gereçlerinin kullanılması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışması,
2. Günlük çalışmanızın sonunda, izlediğiniz öğrencinin okuldaki o günü ile ilgili izlenimlerini de öğrenmeye çalışınız.
3. Öğrencinin okuldaki bir günü ile ilgili izlenimlerinizi kısaca not ediniz. Bu notlarınızı, başka öğrencileri gözlemiş olan sınıf arkadaşlarınızın notları ile karşılaştırınız.
4. Dersinizi planlarken bu çalışmadan sağladığınız bilgilerden nasıl yararlanabilirsiniz? Öğrencilerin gereksinmelerini dikkate almaya çalışırken neleri unutmamanız gerekir? Bu ve benzeri konularda hatırlayabildiğiniz noktaları not alınız.

ETKİNLİK 6 ÖĞRETMENİN HAZIRLAMASI GEREKEN EVRAK VE TUTANAKLAR HAKKINDA BİLGİ EDİNME

Öğretmenin hazırlaması gereken, müdür ve müfettiş tarafından kontrol edilen evrakların incelenmesi ve yorumlanması.

Bir öğretmenin dosyasında bulunması gereken evraklar neler olduğunu araştırır ve raporlaştırır.

Rehberlik dosyasında bulunması gerekenler neler olduğunu araştırır ve raporlaştırır.

Kulüp dosyasında bulunması gerekenler neler olduğunu araştırır ve raporlaştırır.

ETKİNLİK 7 OKUL ETKİNLİKLERİ

Uygulama okulunda gözlemlenebilecek fırsatları bulacağınız özel gün ve haftalar, millî bayramlar gibi anma ve kutlama faaliyetleri gözlemleyebilirsiniz.

Gözlemlenebilecek etkinlikler, ilgili döneme rastlayan etkinliklerle sınırlıdır. Birinci yarıyıl etkinlikleri içerisinde 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 10 Kasım Atatürk'ü Anma programları başta olmak üzere bazı etkinlikler gözlemlenebilir. Ders ikinci yarıyıl işlenirse 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı gibi etkinliklerle diğer belirli gün ve haftalarla ilgili etkinlikler ve kulüp çalışmaları gözlemlenebilir.

Rehber öğretmenle birlikte okul rehberlik programını inceleyiniz.

Bu etkinliklerin okulda nasıl planlandığı, kimlerin hangi görevleri üstlendiği, programın hazırlanması, provaları ve sunumunun gerçekleştirilmesiyle ilgili hazırlıklar gözlemlenip bunlar hakkında notlar tutunuz. Öğretmenliğe başladığınızda bu etkinliklerin bir kısmını sizin düzenleyeceğinizi unutmayınız.

ETKİNLİK 8 OKUL DONANIM VE TEKNOLOJİSİ

Okulda, ne gibi araç gereç ve yazılı kaynaklarla teknolojik imkânların bulunduğunu öğrenmeye çalışınız.

1. Okulda bulunan öğretme-öğrenme araç gereçlerini ve yazılı kaynakları öğreniniz. Araç gereç ve kaynaklarla ilgili bu bilgilere, okulda çalıştığınız süre içinde ve özellikle öğretmenlik yapmaya başladığınızda elde ettiğiniz yeni bilgileri de eklemelisiniz.

2. Gözlem yaptığınız sınıflardaki kitaplıkları, öğrenci etkinliklerini gösteren panoları, sınıfların fiziksel yapılarını inceleyin. Öğrenmeyi olumlu etkileyen sınıf ortamı nasıl olmalıdır? Okulda ve okul içindeki çeşitli bölümlerde bulunan öğretme-öğrenme araç gereçlerini ve yazılı kaynakları belirlemek için kullanabileceğiniz formlarla ilgili bir örnek verilmiştir.

Araç gereçler ve yazılı kaynaklar ile ilgili olarak toplanması gereken bilgiler.

Kitaplar

Sınıftaki değişik derslerde ve sizin alanınızda kullanılan ders kitaplarının adları

Yukarda sözü edilen ders kitapları ile ilgili sizin değerlendirmeleriniz

Öğretmenin kullanımına verilmiş olan başvurma kitapları

Okul kitaplığında bulunan, alanınızda sınıfın düzeyine uygun kaynak kitaplar

Öğrenciler tarafından kullanılmakta olan başka kitaplar

Öğretmen tarafından hazırlanmış olan çalışma yapıkları ve diğer kaynaklar

Materyal üretimi

Öğrencilerin kendi materyallerini hazırlamada yararlanabilecekleri araç gereç ve olanakları. Neler var, bunlar nerede duruyor; bunları kimler kullanıyor, siz bunları görebilir misiniz?

Bilgisayar ve kelime işlem (elektronik dizgi) olanakları neler?

Fotokopi makinesi ve diğer kopya alma araçlarından neler var?

Görsel araç ve gereçler

Öğrencilerin sınıfta kullanabilecekleri bilgisayarlar ve bilgisayar yazılımları.

Diğer malzemeler Haritalar, fen deney araç gereçleri, modeller, şemalar, slaytlar vb. neler var? Bunları kim kullanıyor? Bunlar nerede saklanıyor? Siz bunları nasıl kullanabilirsiniz?

ETKİNLİK 9 DERS VE SINIF YÖNETİMİ

Sınıf yönetimi hakkında düşünmeye başlama Sınıfta olup bitenlerin kontrol altında tutulmasını ve öğrenciler için etkili bir öğretme-öğrenme ortamı oluşturulmasını sağlayan becerileri öğrenmeye çalışınız. Sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin etkili ve verimli bir biçimde işletilmesini sağlayan bu becerilerin öğretmenlik rolünün özünü oluşturduğunu unutmayınız.

Bir dersin tümünü izleyerek, sınıf yönetimine ve sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin işletilmesine ilişkin önlemleri ve bunların nasıl gerçekleştirildiğini gözleyiniz. Bu gözlemlerde, aşağıdaki örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Gözlem yapacağınız dersten önce öğretmenle bir görüşme yapmayı unutmayınız. Bu görüşme sırasında öğretmene, kullanacağınız gözlem formunu gösterebilir ve gözlem sırasında neleri görmeye çalışacağınızı anlatabilirsiniz.

Ders ve sınıf yönetimi ile ilgili gözlemlerde dikkat edilecek noktalar.

Dersin başlangıcında: Öğrencilerin sınıfa girişlerinde kontrol nasıl sağlanıyor? Derse başlamadan önce sınıftaki öğrencilerin yerlerine yerleşmeleri ve dikkatlerini konu üzerine toplamaları için neler yapılıyor? Derse açık ve net bir şekilde başlanması nasıl sağlanıyor? Başka şeylerle ilgilenen ve sınıfa geç giren öğrencilere zaman kaybetmeden müdahale etme amacıyla neler yapılıyor?

Gözlem formunun bu kısmında, Bloom'un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden biri olan "öğrenciye, neleri öğreneceğini ve bunun için ne yapması gerektiğini anlatan işaret ve açıklamaların sunulması" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız, B.S.Bloom, İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1995, sayfa: 129-164) D.Ali Özçelik, Eğitim Programları ve Öğretim, ÖSYM Eğitim Yayınları 8, Ankara 1989, sayfa: 165-172)

Ders sırasında: Öğrencilere nasıl hitap ediliyor? (Adları kullanılarak mı?) Yönergelerin açık ve anlaşılır olması nasıl sağlanıyor? Öğrencilerle konuşurken nasıl davranılıyor? (Yüzlerine bakılıyor mu?) Sınıfın tümü nasıl görüş alanı içinde tutuluyor; sınıfın her köşesinde olup bitenden nasıl haberdar olunuyor?

Stratejiler: Yüzünü sınıfa dönük tutma, hareketli olma ve sınıf içinde dolaşma ve benzeri önlemler nasıl kullanılıyor? Etkinlikler arasındaki geçişler nasıl sağlanıyor? Sınıftaki bütün öğrencilerin derse katılımını sağlamak için sorulardan nasıl yararlanılıyor? Övgü ve cesaretlendirmeler nasıl kullanılıyor? Gözlem formunun son iki kısmının uygun yerlerinde, Bloom'un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden, "öğrencinin öğretme-öğrenme sürecine aktif katılımının kolaylaştırılması ve özendirilmesi", "öğrencinin süreçteki öğrenmelerinin pekiştirilmesi", "öğrencilerin öğrenme eksiklerinin belirlenerek zamanında giderilmesi" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız B.S. Bloom'un yukarıda verilen eseri s: 129-164; D.Ali Özçelik'in yukarıda verilen eseri s: 173-201). Ders sonunda: Öğrencilerin toplanması ve sınıftan çıkarılmasında sessizlik ve düzen nasıl sağlanıyor? Bir sonraki ders öğretmenine sınıf nasıl hazırlanıyor?

ETKİNLİK 10 ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Öğretme-öğrenme etkinlikleri ile ilgili bazı örnekler

Dersin/etkinliğin özelliğine göre; öğretmenin açıklama yapması, öğretmenin soru sorması, kitapların kullanılması, öğretmenin bir görsel-işitsel araç kullanması (hangi araç olduğu belirtilecek), öğretmenin bir gösteri (demonstrasyon) yapması, öğrencilerin/ çocukların büyük gruplar halinde, küçük gruplar halinde ve bireysel olarak çalışmaları, okuma-yazma çalışmaları yapmaları, çalışma yaprakları üzerinde çalışmaları, çizim/resim yapmaları, şarkı söylemeleri, oyun oynamaları vb. Ayrıca, öğrencilerin hiçbir öğretme öğrenme etkinliğine katılmadan sınıfta geçirdikleri zaman ile sınıfta kontrolün sağlanması için harcanan zamanı da not ediniz.

Aşağıdaki noktalarla ilgili görüşlerinizi not ediniz.

Öğrencilerin/çocukların gözlenen etkinliklerle ilgili tepkileri,

Öğrencilerin/çocukların ilgilerinin ve katılımlarının sürdürülebilmesi için etkinliklerin uzunluklarının ne kadar olması gerektiği,

Etkinliklerin genellikle belli bir sıra ile yapılıp yapılmadığı,

Farklı öğretmenlerin değişik yaklaşımlardan, değişik yöntemlerden yararlanıp yararlanmadıkları, zamanı farklı biçimlerde kullanıp kullanmadıkları,

Öğretmenlerin kendilerine özgü birer öğretme stillerinin olup olmadığı,

Farklı derslerde/etkinliklerde değişik yöntemlerden yararlanılıp yararlanılmadığı.

Gözlemlerinizi, bunlar üzerindeki çalışmalarınız ve arkadaşlarınızla yaptığınız tartışmalardan, öğretim yöntemlerinin etkililiğine ilişkin olarak çıkardığınız sonuçları yazınız.

Gözlediğiniz ve bilgi sahibi olduğunuz yöntem ve teknikleri kullanacağınız bir ders/etkinlik planı hazırlayınız.

ETKİNLİK 11 ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğretmenle görüşerek, her hafta öğrenci çalışmalarını değerlendirmek için ne kadar zaman harcadığını sorunuz. Öğretmene şöyle sorular sorarak ondan cevap almaya çalışınız: Öğrencilerin/çocukların çalışmalardan ne kadarını inceliyor ve bunları nasıl değerlendiriyorsunuz? Bazı çalışmaları, diğerlerine göre daha titizlikle incelemeniz gerekiyor mu? Okulda nasıl bir değerlendirme ölçeği kullanılıyor? Değerlendirme sisteminin uygulandığı sınıflarda; hangi durumlarda en yüksek, orta veya en düşük değerlendirmenin verileceğini gösteren ölçütler nelerdir? Bu gibi soruların cevaplarını öğrendikten sonra öğrenci başarıları/çocuk gelişiminin değerlendirilmesi ile ilgili ne gibi kayıtlar tutulduğunu öğreniniz.

ETKİNLİK 12 SORU SORMA UYGULAMALARI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA RAPORU

Soru sorma eğitim ve öğretim sürecinin temelinde yer alır ve öğretimin uygulayıcıları öğretmenler tarafından sıklıkla kullanılır. Soru sorma davranışı öğretmenden soyutlanmayacak şekilde öğretimde kendine yer bulmuştur. Aşağıdaki soruları dikkate alarak

Soru sormanın amacı nedir?

Öğretmenlerin öğretim süreci içerisinde soru sorma tekniğine başvurma nedenleri nelerdir?

Soru sorma tekniğinin prensipleri nelerdir?

Soru sorma tekniklerinde yapılan yanlışlıklar nelerdir?

Soru sorma tekniği soruları sormaya yönelik dikkat edilmesi gereken noktaları nelerdir?

Soru çeşitleri nelerdir?

Soruların sınıftaki öğrencilere sorulmasında dikkat edilecek noktalar nelerdir?

ETKİNLİK 13 BİR ÖĞRETMENİN SORU SORMA UYGULAMALARI İLE İLGİLİ GÖZLEM RAPORU

Öğretmenin on dakika veya daha uzun bir süreyle soru-cevap tekniğinden yararlanacağı bir ders seçiniz. Aşağıdaki önerilerden yararlanarak öğretmenin soru sormadaki becerisini gözlemek ve gerekli notları almak için hazırlıklarınızı yapınız.

1. Dersten önce, sınıftaki öğrencilerin oturma düzenini gösteren bir plan hazırlayınız. Ders başlarken, öğrencilerin aynı düzende oturup oturmadıklarını kontrol etmeyi unutmayınız. Öğretmenin öğrencilere sorduğu soruları bir listeye yazınız. Bu liste ve plandan yararlanarak, sorulan her sorunun kaçınıcı soru olduğunu, hangi öğrenciye yöneltilen sorudan sonra sorulduğunu ve sorulma amacını belirleyiniz.

2. Öğretmenin sorularını hangi öğrencilerin cevapladığını oturma planı üzerinde işaretleyiniz. Derste, sınıftaki öğrencilerin tümüne soru sorulmuş olup olmadığını, sınıftaki erkeklere ve kızlara yaklaşık olarak aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını, sınıfın değişik yerlerinde oturmakta olan öğrencilere yaklaşık aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını inceleyiniz.

3. Aşağıdakilere ilişkin gözlemlerinizi not ediniz.

Öğrencilere, sorunun cevabını düşünmeleri için zaman verilmesi

Soruların öğrencilere yöneltilmesi ve öğrencilerin isimleriyle çağrılmaları

Öğrenciler soruyu beklenen şekilde cevaplayamadığında, sorunun farklı bir ifadeyle sorulması veya cevabı bulduracak ipuçları verilmesi

Övgü ve cesaretlendirmelerden yararlanılması

Cevapların tümüyle reddedilmesinden kaçınılması

Öğrencilerin dildeki gelişme düzeylerine uygun bir anlatımdan yararlanılması

Öğrencilerin cevaplamaya katılımını sağlamak ve onları cesaretlendirmek için göz temasından, jest ve mimiklerden yararlanılması

4. Dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

5. Soru sorma ile ilgili notlarınızı bir yere yazınız.

6. Yukarıdaki noktaları göz önünde tutarak, gözlem yapmakta olduğunuz sınıftaki çalışmaların bir bölümü ile ilgili bir soru-cevapla öğretim planı hazırlayınız.

Soru Sorma Alıştırmaları Özet: Farklı soru türleri bulunuz. Sonra, soru sorma becerinizi gözden geçiriniz. Bu becerinizden sıkça yararlanabileceğiniz bir ders planlayınız.

1. Öğretmenler sık sık soru sorarlar. Niçin? Soru sorma amaçlarından bazıları şunlardır:

Öğrencileri öğrenmeye güdüleme

Dersi, öğrencilerin kendi deneyimleriyle ilişkilendirme

Öğrencilerin neleri hatırlamakta olduklarını anlama

Öğrencilerden, öğretim ile ilgili dönüt sağlama

Öğrencilerin öğrenmekte olup olmadıklarını anlama
Öğrencilerin düşünmelerini sağlama
Öğrencilerin, konuşmalarına yardımcı olma
Problemleri çözme
Öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini sağlama
Sınıfı denetim altına alma
Daha başka amaçlar düşünebiliyorsanız bunlara ekleyiniz.

2. Kendi alanınızla ilgili olmak üzere, yukarıda sözü edilen amaçlardan her birine hizmet edecek bir soru hazırlayınız. Hazırladığınız soruları diğer öğretmen aday arkadaşlarınızla tartışınız.

3. Öğrencilerin derste geçen olguları hatırlayıp hatırlayamadığını yoklayan sorular bulmak çok kolaydır. Öğretmenlerin yararlandıkları soruların pek çoğu bu türdür. Sizin sorularınızın hepsi de hatırlamayı yoklayan sorular mıdır? Öğrencileri düşünmeye sevk edecek sorular bulmak daha zordur.

4. Soru türlerine ilişkin değişik sınıflamalar vardır. Aşağıda verilen sınıflama bunlara bir örnektir. Bu örnek, B. S. Bloom'un editörlüğünü yapmış olduğu, 1956 yılında yayımlanan ve Taxonomy of Educational Objectives (Eğitim Hedeflerinin Aşamalı Sınıflaması), adı ile bilinen bir sınıflamaya dayalıdır. (Bu sınıflama ile ilgili ayrıntılı bilgi, eğitim bilimleri, öğretim yöntemleri ve ölçme ve değerlendirme ile ilgili kaynaklarda bulunabilir.)

5. Soru türleri

Hatırlamayı yoklayan sorular: Hatırlanması beklenen olgular ve diğer bilgi birikimi öğelerinin sorulduğu sorulardır. Bunlar, Bloom'un aşamalı sınıflamasında en alt düzeyde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu tür sorulara ilişkin bazı anahtar sözcükler şunlardır:

Hatırlama belirleme ne tanımlama adlandırma işaretleme listeleme belirtme

Önceden belli ve tek bir yanıt olan sorular: Bunlar, yukarıda sözü edilen aşamalı sınıflamada kavrama, uygulama ve analiz düzeylerinde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu gibi soruları yanıtlamak için öğrencinin, yoklanan öğrenmelerin bu düzeylerin hangisinde yer aldığına göre değişik zihinsel işlemlerden yararlanması gerekir. Yoklanan öğrenme kavrama düzeyinde ise soruyu yanıtlayabilmek için öğrencinin, öğrenmiş olduklarını, anlamını değiştirmeden farklı bir şekilde ifade etmesi, kendi anlatımı ile ifade etmesi, açıklaması veya yorumlaması gerekir.

Yoklanan öğrenme ürünü uygulama düzeyinde ise soruyu yanıtlayabilmek için öğrencinin, öğrenmiş olduklarını, kendisi için yeni olan yani ilk kez karşılaştığı fakat öğrenmiş olduklarıyla içinden çıkabileceği bir durumu anlama, bir sorunu çözmeye kullanması gerekir. Yoklanan öğrenme ürünü analiz düzeyinde ise soruyu yanıtlayabilmek için öğrencinin yine kendisi için yeni olan, yani ilk kez karşılaştığı bir bilgi bütünü veya bütünlüğü olan başkaca bir ürünün parçalarını, parçaları arasındaki ilişkileri ve bütün içinde bu parçaların nasıl bir araya getirilerek bütünleştirilmiş olduğunu belirlemesi gerekir. Bu tür sorulara ilişkin bazı anahtar sözcükler şunlardır: Açıklama tarif etme

karşılaştırma gözden geçirme özetleme nasıl neden

Önceden belli ve tek bir yanıt olmayan sorular: Bunlar, yukarda sözü edilen aşamalı sınıflamada sentez düzeyinde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu gibi soruları yanıtlamak için öğrencinin, duruma göre, kendi bilgisi dahilinde bir eşi veya yakın benzeri olmayan bir bilgi bütünü veya bu nitelikte ve bütünlüğü olan başkaca bir ürün ortaya koyması, böyle bir bilgi bütünü veya ürününü oluşturmak için bir plan ya da işlemler takımı oluşturması, böyle bilgi bütünlerini veya ürünleri sınıflama veya açıklamada kullanılabilecek nitelikte bir soyut ilişkiler takımı geliştirmesi gerekecektir. Bu tür sorulara ilişkin bazı anahtar sözcükler şunlardır:

Tahmin etme önerme oluşturma geliştirme varsayma

Bir değerlendirme sonucunda yanıtlanabilecek sorular: Bunlar, yukarda sözü edilen aşamalı sınıflamada değerlendirme düzeyinde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu gibi soruları yanıtlamak için öğrencinin kendisine verilen, belli amaca hizmet etmek üzere hazırlanmış bir malzeme, bir yöntem vb.nin, mantıksallık, iç tutarlılık gibi iç ölçütlere veya amaca uygunluk, başka koşulları karşılama gibi dış ölçütlere göre bir değerlendirmesini yapması gerekecektir. Bu tür sorulara ilişkin bazı anahtar sözcükler şunlardır:

Değerlendirme seçme kritik etme toparlama karar verme düzeltme seçme sıralama

Hatırlamayı yoklayan soru örnekleri

Türkiye'de doğum oranı nedir? Verilen elektrik devresindeki elemanların adlandırınız. Ankara kentinin, hangi enlem üzerinde olduğunu' belirtiniz. Difüzyon terimini tanımlayınız.

Önceden belli ve tek bir yanıt olan soru örnekleri

Türkiye' de doğum oranını, Almanya'daki doğum oranı ile karşılaştırınız. Elektrik devresinde, lambaların seri bağlanma şeklini açıklayınız. Van, Isparta ve Bursa'nın harita üzerinde yerlerini tarif ediniz. Difüzyon ve ozmoz karşılaştırınız.

Önceden belli ve tek bir yanıt olmayan soru örnekleri

Türkiye'de doğum oranı binde 40'a çıksaydı bunun ülkedeki yaşam standardı üzerinde ne gibi etkileri olurdu? Bir elektrik devresindeki lambalar paralel bağlı hale getirilirse neler olabilir? Büyük bir sel felaketine uğraması halinde, İstanbul' da neler olabilir? Canlı dokuda ozmoz olayını göstermek için yararlanılabilecek bir deney ne olabilir?

Bir değerlendirme sonucunda yanıtlanabilecek soru örnekleri

Türkiye' de aileyi küçültmek için hükümetin nasıl bir uygulama yapması gerekir? Bir ev için, hangi türden bir elektrik devresi en iyidir; niçin? Türkiye'nin nükleer silahlara sahip olması gerekir mi, neden? Ders kitabınızda, ozmoz göstermek amacıyla verilen deney düzeni, amacına ne ölçüde bir hizmet sağlamaktadır?

6. Alanınızla ilgili olarak, yukarıdaki kategorilerden her biri ile ilgili bir soru hazırlayınız.

Hazırladığınız örnekleri öğretmen adayı arkadaşlarınızla tartışınız.

7. Yakın zamanda öğretmeye çalışacağınız bir konu seçiniz. Bu derste kullanmak üzere, öğrencilerin sadece bazı bilgileri hatırlamakla yanıtlayabilecekleri ve yanıtlayabilmeleri için daha üst düzeylerde zihinsel işlemler gerektiren sorular hazırlayınız. Özellikle temel nitelikte olan sorular üzerinde durunuz. Bunlar, sınıftaki öğrencilerin yeni bir konuyu öğrenmelerini sağlar. Bu sırada öğrencileri olgulardan düşünmeye geçirmeye çalışırken öğretmene, öğretim-öğrenme sürecini yönlendirme olanağı verir. Sınıfın önüne çıkıp dersi yürütmeye çalışırken böyle sorular bulmak çok zordur. Bu gibi soruların, dersten önce hazırlanmış olması gerekir. Temel sorular arasında sorulabilecek ikinci derecede önemli olan soruları, daha sonra ve öğrencilerin temel sorularla ilgili yanıtlarına tepkide bulunurken de düşünebilirsiniz.

8. Hazırlayarak dersin akışına uygun bir sıraya koyduğunuz soruları, dersinde uygulama yapacağınız öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

9. Derse gitmeden önce, Etkinlik 1-10'da sözü edilen soru sorma becerilerine bir kez daha göz atınız. Orada ele alınan noktaların bir özeti aşağıda verilmiştir.

Soruların sınıftaki öğrencilere dağılışı: Sınıfta, öğrenmeye daha çok güdülenmiş olan öğrenciler en önde oturma eğilimi gösterirler. Daha az güdülenmiş olan, daha yavaş öğrenen, sessiz ve sakin oturmak isteyenler ise yanlarda ve köşelerde oturma eğilimi gösterirler. Sınıfın önünde durduğunuz zaman, en çok nereye bakarsınız? Sağa veya sola dönmek, sınıfın köşelerine yönelmek daha zordur. Sınıfta her öğrenciye, aşağı yukarı birbirine yakın sayıda soru yöneltmeye ve onlardan her birine bu kadar soruya yanıt verme olanağı sağlamaya çalışmalısınız. Bunu yapmanın bir yolu sınıf içinde dolaşmanız ve her defasında görüş alanınızda farklı bir öğrenci grubu olacak şekilde durmanızdır.

Kız ve erkek öğrenciler: Soruları daha çok kızlar mı, erkekler mi yanıtlıyor? Yanıtların uzunluğu ve niteliği iki cins için de aynı mı? Cinslerden biri daha sık soru yanıtlıyor veya daha iyi yanıtlar veriyorsa dengeyi sağlamak için nasıl bir yardımda bulunabilirsiniz?

Göz teması: Bir öğrenciye soru sorar ve onun yanıtını dinlerken ona bakınız. Bunu yaparken, sınıfın diğer yerlerinde ne olup bitmekte olduğunu da gözden kaçırmayınız.

Zamanlama: Soruyu sorunuz. Sınıftaki bütün öğrencilerin yanıtı düşünmesi için birkaç saniye bekleyiniz. Soruyu belli bir öğrenciye yöneltmek istiyorsanız, bundan sonra onu adıyla çağırınız ve soruyu yanıtlamasını isteyiniz. Gerekirse, soruyu değişik bir biçimde ifade ediniz; yanıtın bulunmasını çabuklaştırıcı, kolaylaştırıcı önlemlerden yararlanınız. Öğrenci soruyu yanıtlayamazsa, diğer bir öğrencinin yanıtlamasını isteyiniz.

Pekiştirme: Yanıtlara olumlu bir yaklaşım içinde olunuz. Yanıtları, olanaklar ölçüsünde iyi karşılayınız ve övünüz. Yanıta, hiçbir zaman gülmeyiniz; yanıtla alay etmeyiniz; yanıtı dinlememe, duymama, tümüyle reddetme gibi bir davranış içine girmeyiniz. Yanıtın ne kadarından

yararlanabilirseniz o kadarından yararlanınız. Yanıtlayan öğrencinin, başka soruları yanıtlamak için de istek duymasını sağlamaya çalışınız. Yanlış bir yanıtta sizin de sorumluluğunuz bulunabileceğini unutmayınız. Sorunuz açık ve anlaşılır bir soru olmayabilir; çok karmaşık bir soru sormuş olabilirsiniz.

Kullanılan dil: Sorularınız kısa, soruyu ifade etmede kullandığınız dil açık ve anlaşılır olmalıdır. Öğrencilerin, anlayış gösterme, yüreklendirme, şaşkınlığınızı anlatma gibi amaçlarla kullandığınız sözselsel olmayan işaretleri de anlayabildiklerini unutmayınız.

10. Planladığınız dersi veya onun bir bölümünü bir sınıfta uygulayınız. Ders öğretmeni veya öğretmen adayı bir arkadaşınızdan dersinizi gözlemesini rica ediniz. Elinizdeki temel nitelikli soruları ona da veriniz. Ondandan, dersinizdeki gözlemlerini ilgili forma kaydederek size vermesini; soru sorma becerinizle ilgili gözlemlerini dersten sonra sizinle tartışmasını isteyiniz. Dersinizi kendiniz de değerlendiriniz; soru sorma becerilerinizi geliştirmek için neler yapabileceğinizle ilgili notlar alınız.

Soru sorma becerileri ile ilgili gözlem formu örneği (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)

Temel nitelikli sorular: Öğretmen adayı size derste kullanacağı temel nitelikli soruların listesini verecektir. Dersi izlemek için bu listeden yararlanınız. Sorulardan her biri ile ilgili görüşlerinizi belirtiniz. Bunlardan da özellikle, öğrencileri düşünmeye sevk etmek için hazırlanmış olanlar üzerinde durunuz. Arada sorulan ikinci derecede önemli sorularla ilgili görüşlerinizi de belirtebilirsiniz. Görüşlerinizi dersten sonra öğretmen adayı ile tartışınız.

Soruların sınıftaki öğrencilere dağılışı Sınıfta öğrencilerin oturma düzenini gösteren bir plan yapınız. Öğretmenin sınıfın neresinde bulunduğunu işaretleyiniz. Beş dakikalık süre içinde sınıfta hangi öğrencilerin sorulara yanıt verdiğini izleyiniz. Gözlemlerinizi oturma düzenini gösteren plan üzerinde işaretleyiniz.

Soruların sınıftaki öğrencilere dağılışı

Sorulara yanıt veren öğrencilerin sınıfın neresinde bulunduğunu

Kaç tane kız, kaç tane erkek öğrencinin soru yanıtladığını gösterecek şekilde özetleyiniz.

Göz teması: Öğretmen adayı soru~yanıt sırasında ilgili öğrenciye bakıyor mu? Bunu yaparken, sınıfın diğer kısımlarında ne olup bittiğini de izleyebiliyor mu?

Zamanlama: Öğretmen adayı, yanıtın düşünülmesine yetecek kadar zaman veriyor mu?

Pekiştirme: Öğretmen adayı verilen her yanıtta yararlanmaya ve sınıftaki öğrenmeleri bu yanıtlara dayandırmaya çalışıyor mu? Öğretmen adayı öğrencileri övüyor mu? Adayın tümüyle reddettiği bir yanıt oldu mu? Oldu ise bu nasıl oldu?

Kullanılan dil: Sorular açık mıydı? Öğretmen adayı, hazır olduğunu, istekliliğini ve tepkisini

belirtmek için sözsel olmayan işaretlerden yararlandı mı?

Soru türleri: Öğretmen adayı, hatırlamayı yoklayan, belli ve tek bir yanıtı olan, belli ve tek bir yanıtı olmayan sorular ve değerlendirme soruları olmak üzere dört değişik düzeyde de soru sordu mu?

ETKİNLİK 14 ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu etkinlik, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin dönem sonu değerlendirmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarından grup olarak dersi uygulama süreci açısından bir bütün olarak değerlendirmesi ve değerlendirme sonuçlarını bir sunum/rapor şeklinde uygulama öğretim elemanına sunması beklenmektedir. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamalarının değerlendirilmesini yaparken aşağıdaki konuları göz önünde bulundurması gerekmektedir:

Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin elde ettiğiniz deneyimleriniz

Öğretmenlik uygulamasının yararları ve sınırlılıkları

Uygulama boyunca karşılaşılan sorunlar (uygulama öğretim elemanında, uygulama okulundan, uygulama öğrencisinden ve uygulama öğretmeninden vb kaynaklanan sorunlar şeklinde değerlendirme yapılması)

OKULLARDA GÖZLEM DERSİ DOSYASINDA BULUNMASI GEREKEN BELGELER

Okullarda Gözlem dersinin bitiminde öğretmen adayı, klasör halinde bir dosya hazırlayarak sorumlu öğretim elemanına teslim eder. Bu dosyada Okullarda Gözlem dersi dönem planında her hafta için yer alan çalışma, raporların ve öz değerlendirme formlarının sırası ile bulunması gerekmektedir. Dosyada bulunması gereken belgeler Ek 1'de belirtilmiştir.

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
.....BÖLÜMÜ
.....ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI

.....İLKÖĞRETİM OKULU
OKULLARDA GÖZLEM

Adı Soyadı
Öğrenci Numarası
Öğretim Biçimi

Uygulama Öğretim Elemanı Adı Soyadı

OKULLARDA GÖZLEM DOSYA İÇERİĞİ

DOSYA İÇERİĞİ	AÇIKLAMALAR
1- DOSYA KAPAĞI	
2- İÇİNDEKİLER	
3- ATATÜRK RESMİ	
4- İSTİKLAL MARŞI	
5- ÖĞRETMEN ANDI	
6- ÖĞRETMEN ADAYININ ÖZGEÇMİŞİ	Fotoğraf konulacaktır
7- BAŞLARKEN	Duygular ve beklentileriniz (Kompozisyon kurallarına uyulacaktır)
8- BİTERKEN	Duygular ve önerileriniz (Kompozisyon kurallarına uyulacaktır)
9- PLAN	Tüm dönem içinde yapılacak etkinlikler, zaman çizelgesi ve öğretmen adayının çalıştığı sınıfların bir listesi (Okullarda Gözlem çalışma planı)
10- ETKİNLİKLER	a- Öğretmen adayı okullarda gözlem dersi için hazırlaması gereken gözlem etkinliklerin tümünü ayrı bölümler halinde sıra ile dosyaya yerleştirmelidir. b- Zümrenin fotokopisi

NOT:

1. Okullarda Gözlem dosyası, ilgili öğretim elemanı tarafından değerlendirildikten sonra öğretmen adayına imza karşılığı geri verilebilecektir.
2. Okullarda Gözlem dersi öğrencilerinin değerlendirme notları Okullarda Gözlem grubu öğretim elemanları tarafından OBS'ye girilecektir.

OKULLARDA GÖZLEME GİDEN ÖĞRENCİLERİMİZİN / ÖĞRETMEN ADAYLARIMIZIN UYMASI GEREKEN KURALLAR

- I. Öğrencilerimiz / öğretmen adaylarımız uygulama okullarına kılık kıyafet yönetmeliğine uygun giyinmelidir.
- II. Öğretmen Adayı en az 12 hafta okulda uygulamada bulunması gerekiyor.
- III. Pazartesi ve Cuma günleri uygulamaya giden adayların bayrak törenlerinden önce uygulama okullarında bulunmaları gerekir.
- IV. Uygulama günlerine denk gelen resmi bayramlara katılmak zorundadırlar.